

návrat a dále v rozkazu na odstranění z veřejných míst pomníků, obrazů atd., upomínajících na doby monarchie.

16. Jinou zajímavou okolností zákona na ochranu republiky je zostření trestu na zneužití tisku ve směru, proti němuž zákon na ochranu republiky byl vydán, a dále možnost zastavit list, byl-li několikrát pro takové útoky trestán. Druhrou podobnou zvláštností je zrušení působnosti porot na tyto delikty proti republice, ať byly spáchány jakýmkoliv způsobem, a nahrazení jich zvláštním státním soudem. Kdysi svoboda tisku a poroty považovány za jednu z nejbezpečnějších záštíť práv občanských proti moci vládní, nyní v demokracii, když lid sám sobě vládne pomocí svých zástupců, odstraňují se tyto ochrany jako buď zbytečné nebo snad i škodlivé. Poznalo se totiž, že to, co bylo kdysi výhodné pro lid, když nebyl zdrojem státní moci, nýbrž pouze objektem jejím, na němž uskutečňovaly se různé snahy panovníků, a co tyto snahy omezovalo v jejich čisté libovůli, stalo se převratem mocenských poměrů domněle bezpředmětným nebo zůstalo i v novém ústrojí rozkladným prvkem.

17. Přehlédneme-li celý vyličený vývoj, vidíme, že idee trestního zákona vždy pokulhávaly za ideami ústavního zřízení. Avšak i toto opozdívání nebylo všude stejné. Nejmenší jevílo se u ochrany přímo ústavních institucí, poněvadž zde nedostatečná ochrana nejdříve padala do očí a zároveň měla zabarvení politické. Jinde, kde vůdčí idea zákonů nebila tak do očí, zůstaly dlouho nezměněny, třebaš úplně v odporu s duchem zákonů novějších, hlavně ústavních.

Z P R Á V Y.

Senát. O osudu senátu jest tedy rozhodnuto -- bude rozpuštěn současně s poslaneckou sněmovnou. Uvažujeme-li o tomto faktu, naskytá se nám několik otázek. Předně ovšem: Jest předčasné rozpuštění senátu ve shodě s ústavou? Odpověď na to jest snadná: Jest, neboť § 31, odst. 1, stanoví zcela přesně, že president republiky má právo rozpouštěti sněmovny. Tážeme-li se však, zda to odpovídá i tendenci ústavy, není odpověď již tak snadná. Obě sněmovny mají složení v podstatě stejné, takže nejvýznačnějším rozdílem jest vlastně, že podle ústavy volební období senátu jest osmileté, poslanecké sněmovny však šestileté. Ústava na to tedy pomýšlela, že volby do senátu budou jindy než do poslanecké sněmovny, takže bude moci nastati šestileté. Ústava na to tedy pomýšlela, že volby do senátu budou dílné složení. Tomu však má býti nyní zabráněno. Ústava, umožňujíc rozpouštění senátu, chtěla zajisté poskytnouti presidentu republiky, resp. vládě prostředek, aby rázem odstraněn byl konflikt vzniklý buď mezi oběma sněmovnami, nebo mezi senátem a vládou. Nic takového se však nyní nestalo. Posuzu-

jeme-li klidně to, co se nyní v Národním shromáždění děje, a srovnáme to s poměry v jiných státech s delší parlamentární historií, dojdeme prostě k tomu důsledku, že nestalo se nyní celkem nic vážného, nýbrž že poslanecká sněmovna trpí nemocí, která se nazývá předvolební nervosa. Nemoc ta provázena jest vždy těmi zjevny, které se nyní objevují i u nás: Vše posuzuje se z hlediska nastávajících voleb, řízení parlamentních prací vymyká se znenáhla z rukou vlády, je-li vláda složena z několika stran, objevují se tendence odstředivé, protože každá strana chce si opatřiti působivé volební heslo. Je-li to pochopitelné v poslanecké sněmovně, není tomu tak u senátu, a dojde-li nyní i k rozpuštění senátu, pak jest to jen přirozeným důsledkem naší parlamentární praxe, za které byl senát pokládán za pouhou dependenci poslanecké sněmovny, a od něhož se očekávalo, že bude prostě schvalovati to, na čem poslanecká sněmovna se usnesla, čemuž též senát až na nečetné a nepřilíš významné výjimky dostál. — Nyní dostává tedy senát odměnu za svou slabost, za to, že mnohdy, ač si byl vědom, že usnesení poslanecké sněmovny jest nesprávné neb neúčelné, přece je schválil a to i tehdy, když z průtahu nehrozilo žádné nebezpečí. Bude rozpuštěn, aby na příště při odchýlném složení od poslanecké sněmovny nevzpružil se snad k intenzivnější práci a nechtěl účinněji využití svých ústavních práv. Čeho tedy při rozpuštění senátu jest litovati, jest to ta okolnost, že není to žádná velká myšlenka, která k tomuto kroku vede, nýbrž pouhá snaha, aby senát nestal se nepřijemným kontrolorem prací poslanecké sněmovny, používaje plně svých práv. je.

Nový prezident nejvyššího správního soudu. Po smrti vynikajícího zakladatele a budovatele československého nejvyššího správního soudu dra Ferdinanda Pantůčka postaven byl v čelo tohoto tribunálu dosavadní II. prezident docent dr. Emil Hácha. Hácha jest význačná osobnost v právníkém světě českém. Narodil se r. 1872 v Trhových Svinech, svoji praksi právníkou započal jako advokátní koncipient, později byl ve službách zemského výboru českého. R. 1916 byl povolán k nejvyššímu správnímu dvoru soudnímu do Vídně, po převratu se vrátil do Prahy jako senátní prezident československého nejv. správního soudu. Roku 1920 habilitoval se na pražské právníké fakultě pro obor srovnávacího práva správního. Zde vynikl zejména na základě svojí pronikavé a u nás ojedinělé znalosti právních poměrů cizích států, hlavně anglických. — Hácha je tedy významnou osobností právě tím, že v sobě spojuje právního praktika i theoretika, nejvyšší stolicí soudní s katedrou universitní a tím i výhody obou: prohloubenost theoretickou a ovládnutí potřeb praxe. A jako může býti nejvyšší správní soud hrdy na to, že v jeho čele stojí člen učitelského sboru Almase Matris, tak i ona může se honositi tím, že z její katedry přednáší prezident jedné z obou nejvyšších stolic aplikace práva. — Právníctvo československé uvítalo za jisté jmenování prezidenta Háchy velmi sympaticky. —n—

Hugo Grotius (1625—1925). Ter. Maura známý verš o knihách a jejich osudech (»Habent sua fata libelli«) nemůže naléztí snad vhodnější ilustraci nad knihu, jejížož třístoletého výročí vzpomíná letos celý kulturní svět a v prvé řadě věda práva mezinárodního. Je to spis Holanďana Hugona Grotia (Huig de Groot) »De iure belli ac pacis libri tres«, jenž vyšel r. 1625 (s věnováním Ludvíku XIII.,

králi francouzskému!) a získala svému autoru čestný název »otec práva mezinárodního«. Její osudy právem možno nazvatí historií celého jednoho odvětví vědeckého, jemuž poskytla tehdy pevného východiska a opory. Objevila se v době, kdy starý systém mezinárodní spravedlnosti byl v troskách, ale daleko ještě nerýsovaly se základy systému nového. V tomto zmatku stala se kniha Grotiova krystalizačním centrem, z něhož postupně vyrůstal nový systém mezinárodního práva, který trvá v podstatě dodnes.

Historie umožňuje nám chápati dalekosáhlý význam díla Grotiova. Římské imperium svojí universalností objímající celý známý svět nepoznalo potřeby velkorysého systému práva mezinárodního. Naproti tomu středověká roztržštěnost jednotlivých státních útvarů, v protívě k státní universalnosti římské, volala přímo po jednotčím řádu. Tento poskytla po jisté etapě vývojové církvev jako představitelka jednoty všeho křesťanstva s papežem v čele, o jehož duchovní moc se opíral římský císař jako výkonný orgán světové křesťanské spravedlnosti. Tento druhý mezinárodní systém v dějinách lidstva počínal postupně od století XIV. kolísati ve svých základech, až konečně Reformatce jako konečný člunek v řetězu příčin zasadila této soustavě ránu smrtelnou. Na troskách tohoto systému bylo souzeno knize Grotiově, aby vybudovala nový systém práva mezinárodního. Je to konstrukce práva mezinárodního jako práva ex analogia (law by analogy, v anglických systémech), a to vzhledem k právu vnitrostátnímu vykazujícímu charakteristický znak vynutitelnosti svého obsahu státní mocí, kteréžto charakteristikon odpadlo při takto konstruovaném právu mezinárodním. Autoritu svojí mělo zakládati toto právo v jedno- myslném schválení všech nebo aspoň většiny národů a opíratí se o svě- dectví mužů práva znalých. »Est ergo«, praví Grotius (I. I., c. I., § 14.) »hoc (= ius humanum) vel civile, vel latius patens, vel arctius.... Latius autem patens est ius gentium, id est, quod Gentium omnium aut multarum voluntate vim obligandi accepit. Multarum addidi, quia vix illum ius repperitur extra ius naturale, quod ipsum quoque gentium dici solet, omnibus gentibus commune... Probatur autem hoc ius gentium pari modo, quo ius non scriptum civile, usu continuo et testimonio peritorum.« Na tomto podkladě budovala škola jeho žáků (»Grotiani«!) systém mezinárodního práva stojíc uprostřed mezi pozitivisty a naturalisty. Christian Wolf a Emerich de Vattel jsou jeho významnými žáky a pokračovateli.

Světová válka zdá se býti mezníkem tohoto třetího historického systému práva mezinárodního. Od mezinárodního práva ex analogia jeví se touha postoupiti k právu mezinárodně vynutitelnému organizací nadstátní. Dnešní Společnost Národů zdá se býti zárodkem oné Civitas Maxima, o níž snil už Grotiův žák Ch. Wolf. Snahy tyto jeví se nejen u státníků snažících se prakticky zameziti příští války, nýbrž i teoretikové, oni iuris periti, v něž skládal Grotius svoje naděje, vidí v světovém právním řádu jako vrcholné nadstátní organizaci logicky nutný, konečný člunek právního systému vůbec. Proto nemohl voliti Hans Kelsen vhodnější motto k své knize »Problem der Souveränität und die Theorie des Völkerrechts«, v níž boří dosavadní dogma státní suverenity a rýsuje perspektivy nové, logicky neotřesitelné jednotnosti světového řádu, než motto z knihy Grotiova žáka Ch. Wolfa: »Paradoxum hoc videbitur iis, qui nexum veritatum non prospiciunt et ex factis iura aestimant«.

Ovšem síla tradice a egoismus velkých národů budou ještě dlouho udržovati právo mezinárodní na onom základě, jak ho postavil před třemi sty lety Grotius. Třístoleté jubileum zastihuje tedy knihu Grotiovu stále v plné aktualitě tam, kde tato pokouší se klásti záhady mezinárodního právního řádu. Historie dneška nezná problému důležitějšího nad tento kolísajíc mezi starým systémem Grotiánským a »re- ludiemi nového řádu světového. V takových okamžicích je vhodným si uvědomiti, že monumentálnost knihy Grotiovy z r. 1625 spočívá v tom, že vytvořila systém nový.

V. Vybral.

Ženevský protokol a garanční pakt. Letošní jednání podzimního zasedání Svazu Národů nebudí již tolik pozornosti a tolik naději pacifismu jako loni. Loni ženevský protokol stanovil obligatorní arbitráž a proskriboval jakýkoliv útok na některý stát. Ti, kdož touží po definitivním míru nemohli, leč vítají toto posílení moci nejvyššího mezinárodního orgánu. Jest příznačno, že byl dílem pokrokových a socialistických živlů celé Evropy. Jména osob, které byly jeho kmotry, mluví sama: Herriot, Macdonald, Beneš, Politis. Avšak právě ženevský protokol byl jednou z hlavních příčin pádu Macdonaldovy vlády v Anglii a tento pád přinesl zase ztroskotání celého protokolu. Pro Anglii ovšem otázka byla svrchovaně choulostivá. Protokol byl by jí případně zavazoval intervenovati z rozkazu Svazu Národů proti Bulharsku, které by bylo napadlo Jugoslavií a vice versa, nebo proti Maďarsku, majícímu spor třeba s Rakouskem. Velká Británie sama i Irsko by se snad nevzpečovaly takové intervenci, věduce, že jsou-li v jednom koutě Evropy nepořádky, trpí tím celý kontinent včetně Anglie. Jinak však kolonie. Poslední desetiletí přinesla silné rozvinutí autonomie dominií, které víc a více nabývají rázu samostatných republik, spojených s Velkou Británií pouze páskou některých ekonomických a mocenských (ochrana řídice obydlené Australie) zájmů. Zejména počínaje mírovou konferencí, snaží se dominia mít v rukou i zahraniční politiku, náležející dříve Velké Británii. Byla tedy nevráživa na to, že by měla po př. zasahovati do záležitostí evropských. Této okolnosti, — která by se dala konečně odkliditi — užil anglický imperialism, nenávdějíci ostatně již protokol pro jeho omezení suverenity Velké Británie principem obligatorní arbitráže.

Jakmile však padl protokol, nastala znovu otázka, jak zabezpečiti stabilitu evropských poměrů a zajistiti, že žádný ze států nenapadne souseda ozbrojenou mocí. Předně tu šlo o Německo Maďarsko a Bulharsko jsou obklopeny státy asi stejně silnými a spojenými již defenzivními smlouvami. Ale Německo má po jedné straně Francii, jsoucí celkově hodně slabší (depopulace, obtíže v koloniích) a na druhé straně Polsko, které by bylo proti případnému spojenému útoku Německa a Ruska takřka bezmocno. Počalo se tedy jednati a garanční pakt mezi Anglií, Francií, Německem a také Belgií. Tu se však vyskytla nová obtíž. Podstatnou částí paktu měla býti demilitarisace pohraničního pásma v Německu. Jak však by mohla Francie přispěti na pomoc svým spojencům v případě útoku Německa na Polsko nebo Československo? Neboť vstup do demilitarizovaného pásma jednou z mocností měl býti eo ipso považován za útok na druhý stát. Německo samo nabídlo, že případné spory územní s Polskem a Československem by byly obligatorně předloženy arbitráži, nebo podrobeny přátelskému zprostředkování Svazu Národů. Ale to vyvolalo odpor Polska, které nechtělo připustiti možnost, že by o hranicích se mělo vůbec rozhodovati a žádalo prostě garantování hranic. Byla nadhozena myšlenka pojmouti Československo i Polsko do garanční smlouvy. Věc však narazila na veto Anglie, která nechtěla nížádným způsobem garantovati polskou hranici. Československo stálo spíše stranou, neboť mezi oběma státy byl vždy velmi korektní poměr a není žádných územních sporů. Československo by mohlo býti leda ohroženo připojením Rakouska, nebo restaurací dynastie.

Nyní situace se vytvořila tak, že patrně bude jednáno o dvou paktech zvláště zaručujících jednak východní, jednak západní hranici Německa. Západní bude garantována Anglií a možná změna nebude vůbec brána v úvahu. Naproti tomu z novinářských zpráv není zcela jasno, kým bude garantována polská hranice a jak dalece bude připuštěna možnost jí měniti rozhodnutím nějakého internacionálního orgánu. Že k takové smlouvě však dojde, je zřejmo z nedávné zprávy o tom, že obě smlouvy mají býti řešeny v nejužší souvislosti a patrně vůbec vstoupiti jen společně v platnost. Okolnost, že min. Beneš nabídl Německu arbitrážní smlouvu, jak se zdá, neobyčejně posílila diplomatickou situaci republiky, takže patrně vůbec není možno, aby byla při jednání prominuta.

Je však jasno, že toto řešení, jak se jeví garančním protokolem, je východiskem z nouze a přípravou řešení dalekosáhlejšího. Komu skutečně leží na srdci evropský mír, ten vidí, že jedině trvalého výsledku lze dosáhnouti principem obligatorní arbitráže ve všech případech, kterým by bylo zabráněno hned v zárodku všem sporům a na druhém místě stanovením sankcí proti tomu, kdo by z egoistických důvodů se tomu principu vymkl, tedy proscribováním každé útočné války.

Zd. Peška.

Jubileum v pravdě domácí, kterého přesto nesmí býti zapomenuto, a jež by mělo býti slaveno, připadá na počátek nového, sedmého ročníku našeho časopisu. Neboť zahajujeme jím již pátý ročník společné práce s právníky moravskými. Kdo sleduje rozvoj našeho časopisu, uzná nepopíratelně, jaký dobrý vliv a veliký význam má toto spojení pro třibení názorů a jest jediným přáním nás všech, aby v utuzování styků a vzájemném poznání zejména nyní, kdy máme ve svém středu i kolegy ze Slovenska, i nadále se pokračovalo. Ča.

Ústava a státní zaměstnanci. Do veřejnosti pronikají zprávy o chystané nově upravené poměry státních zaměstnanců, a ve shodě s dosavadní praxí připravuje se ovšem tento zákon v největší tajnosti, jakoby se jednalo o otázku, na níž závisí sama existence neb bezpečnost státu. Pokud však ze zpráv do veřejnosti proniklých možno souditi, zdá se, že má býti úplně opuštěn dosavadní rakouský systém jedenácti hodnostních tříd. Je-li tomu tak, pak pokládáme za svou povinnost upozorniti na to, že takováto změna znamená vlastně změnu ústavy, neboť jak z § 64 č. 8 a § 81c vyplývá, byl tento systém převzat přímo ústavou, a nemůže tudíž bez změny ústavy býti změněn.

Nechceme tvrditi, že dosavadní systém byl by snad nejlepší neb nejúčelnější, dovolujeme si však v době, kdy osnova zákona není ještě formálně předložena, se otázati, zda pro případ, že dosavadní systém bude opuštěn, pomýšlelo se na to, aby stalo se tak ve formách, které národ československý si ve své ústavě stanovil pro změnu této ústavy?

Exkurse semináře prof. dra Miloty do Leopoldova za účelem přehlédnutí tamnějšího trestnice, jejího zařízení způsobu výkonu trestu, dále instituce přechodného ústavu, při tamnější trestnici zřízeného. Byla to doposud první exkurse university Komenského. Od začátku svého působení na zdejší universitě snažil se prof. Milota, jak v přednáškách, tak i v seminárních cvičeních, (které pro velikou účast musely býti konány ve dvou odděleních) co nejlépe vyzdvihnouti a objasnití onen prvek kriminálně politického hnutí a to nejen při názoru na trestání, nýbrž i také na výkon trestu. Dosavadní trestání má býti zbaveno posledních trosek krutosti; nevládné, smysly trestance otupující kobky kázníční mají býti nahrazeny vzdušnými, chuť k práci a životu povzbuzujícími moderně zřízenými dílnami, učebnami a slunnými koloniemi zemědělskými, kde by mohli býti napravení a společností vráceni snad již zdánlivě ztracení její členové. Toto jest hlavní myšlenka dnešního hnutí v oboru vězeňství a kriminalistiky vůbec. Je třeba rázně zakročit, není se co obávati snad škodlivých následků. Všimněme si jiných kulturních států, jichž snahy nasvědčují nejlépe, jak radikálních náprav je zde zapotřebí. Tak na př. směly zásah uplatňovaný v osnově italského trestního zákoníka, jehož zásada, non n' ha responsabilita senza periculosita, na které jeho vybudování spočívá, úplně zvrací dosavadní všeobecně uplatňovanou zásadu viny. Nebezpečnost pachatele a ne vina má býti důvodem k opatřením, kterými se má zabezpečiti ochrana společnosti proti zločinnosti.

Tato exkurse měla tedy sloužiti k demonstrování tohoto pečlivého výkladu, který nám byl doposud přece jenom mrtvou literou bez potřebné představy, která by dala těmto výkladům, vyjádřeným v teoriích nutnou životnost a potřebný tep. Byla tedy pro ty, kteří se zajímají o moderní směry v kriminalistice velmi důležitou, neboť mohu směle tvrditi, že každý z nás si až doposud pod slovem žalář, káznice atd.

představoval nějaká ponurá sklepení, hrozné tmavé kobky, ve kterých je trestanci těžko pykati za své nerozvážné činy — že byl každý opakem překvapen není třeba ani podotýkati.

Leopoldovská trestnice byla původně (r. 1668) vystavěna jako opevněný ženský klášter. Pevnosti této bylo během času použito několikrát jako kasárna, nebo zbrojnice, až teprve v novější době byla uherskou vládou přeměněna na trestnici. Za republiky užívalo se jí z části jako zbrojnice a z části jako trestnice. V důsledku zamýšleného zrušení trestnice ilavské (jak již referováno v Lidových Novinách z 25. dubna 1925) bude vojsko vyklizeno a pevnost věnována výhradně svému účelu, ku kterému se nejen svojí polohou, nýbrž také výstavbou a zařízením velmi dobře hodí.

Trestnice sama, která po odstranění vojska může pojmuti na tisíc trestanců, přechovává svého času asi 248 do káznice nebo žaláře odsouzených trestanců. Zařízení trestnice, zejména dílny, místnosti pro samovazbu i hromadnou vazbu, kuchyně, koupelny atd. jsou vzdušné, světlé a udržované v obdivuhodné a vzorné čistotě. Z řemeslných prací se zde provádějí ve větším měřítku jednak »perské koberce« pro známou bratislavskou továrnu na koberce, dále je zde rozsáhlá sáčkárna, ševcovna, a právě se tam zařizuje, vlastně přemísťuje, tkalcovna, která byla až doposud v Ilavě.

Trestanci sami jsou rozděleni na tři třídy (trídění toto se děje na základě dobrého chování při odpykání si určité části trestu. Nějakých předpisů v přefazování z třídy do třídy zde není a závisí to úplně na dobrém zdání správy trestnice). Postup do vyšších tříd má pro trestance ten význam, že v každé vyšší třídě poskytuje se mu větší výhody, závisející jednak v častějším styku se svými známými a to dopisováním nebo návštěvami a jednak v nepatrném přilepšení. Toto začíná až v druhé třídě a záleží v tom, že může takový trestanec zařazený do druhé třídy utratiti na tabák nebo na slaninu 2 Kč týdně, v třetí třídě 4 Kč, v první nic.

Za práci, která, obzvláště v dílně na koberce je velmi pěkná, jsou trestanci honorováni velmi nepatrně (4—16 Kč měsíčně) a mohou si přípustnou částku podle třídy užiti pro sebe jako přilepšení. Jinak jsou pro snadné rozpoznání označení podle tříd a sice do druhé třídy zařazení mají na prsou vesty přišitý jeden červený pásek, do třetí třídy zařazení dva červené pásky. Ve smyslu tohoto roztrídění jsou zařazení také do obývacích místností, kde má každý svoji slušnou, čistou postel, polici, na které má položeno mýdlo, kartáček a prášek na čistění zubů, můž, chléb, šaty a knihy, které dostávají ke čtení. Ve škole jsou rozděleni podle stupně inteligence na několik tříd, analfabety počínaje.

Z káznice byli jsme vedeni do přechodného ústavu, který se nachází docela mimo pevnost na úplně volném prostranství. Tyto ústavy byly předností uherského vězeňství také již před státním převratem. V zemích historických zavedeny teprve § 16. zákona z r. 1919 č. 562 Sb. z. a n. Účelem této instituce je, pokud možno, zmírniti náhlý přechod ze života káznického do života po propuštění. Slouží totiž jakési přípravě polepšeného trestance a snad nadějného budoucího člena lidské společnosti pro svobodnější život, volnější pohyb a práci mimo trestnici. Do tohoto ústavu může komise pro podmíněčné propuštění dáti trestance, který si odpykal nejméně dvě třetiny trestu a v případě doživotního odsouzení nejméně po deseti letech — není-li zde podmínek podmíněčného propuštění — a trestanec vzbuzuje důvodnou naději, že se polepší.

Celkově budí tento ústav dojem menšího, úplně soběstačného, v jistých odvětvích produktivního velkostatku. Hospodářských produktů používá se jednak k vlastní potřebě v káznici, jednak se odprodávají. Výtěžek, pokud se ho nepoužije ku krytí nákladů z káznice, plyne do státní pokladny.

Trestanci, vlastně chovanci přechodného ústavu, na kterých je

zřejmě pozorovati účinky a vliv doby v káznici strávené, pohybují se zde úplně volně a jsou používáni k nejrůznějším hospodářským pracem. Od ostatních trestanců liší se jednak již zmíněnou volností a jednak oděvem (kázniční trestanci mají oděv barvy světlé, chovanci přechodného ústavu barvy černé). Každý pokus o útěk, jakož i hrubší trestní čin svědčící o nepolepšitelnosti má za následek zpětvzetí do káznice, kde se celý trest vykoná.

Po přehlédnutí této jistě pozoruhodné instituce, vrátila se exkurse obohacena neocenitelnou zkušeností zpět do Bratislavy. Bylo by si přáti, aby skvělý úspěch této exkurse našel na naší universitě příklad i v ostatních oborech právních.

Jest nám milou povinností poděkovati zde p. prof. Milotovi za laskavé poskytnutí této příležitosti a celé arragement exkurse a p. vrch. státnímu zástupci dra Ant. Kissichovi za opatření volného vstupu do trestnice i za jiné vzácné informace. Rup. Pintera.

Z Masarykovy sociologické společnosti. Prvé přednáškové období Masarykovy sociologické společnosti bylo vyčerpáno ještě dvěma přednáškami, o nichž jsme dosud nereférovali.

Byla to jednak přednáška brněnského universitního profesora dra J. A. Bláhy o sociologii selství. Sociologie snaží se stanoviti průměrný typ českého sedláka. Sedlákem jest ten, kdo vlastní a vzdělává půdu, jež jest střediskem všech jeho zájmů. Je důležité zabývati se sociologií selství, poněvadž kultura každého národa vyrůstá také z půdy. Sedlák stojí půdě nejbližší, jí jest podmíněn a určován celý jeho život. Zemitost jest tedy nejvýznačnější rys selského charakteru. Práce, související s půdou a výživa, daná zemědělským zaměstnáním, způsobuje jednostranný vývoj tělesné konstrukce. Sedlák byl až do nedávna, někde ještě jest dosud soběstačný. Jako člověk hospodářský jde vždy za hodnotami užitkovými. Tak je uzpůsobován i jeho život citový. Rodina jeho je soudružnější společnými zájmy, názory a city.

Druhá přednáška byla bratislavského univ. profesora dra J. Krále o novějších sociologických teoriích revolučních. Obě přednášky zakončeny byly zajímavou debatou účastníků. Dr. Jindřich.

LITERATURA.

Dr. Ant. Basch. Měnová reforma v Německu. Bratislava. 1925
Sbírka předn. extense univ. Komenského sv. 9. — 8°, str. 56. Autor vybral si thema velice vděčné, ale zároveň velice obtížné. Vděčné proto, poněvadž německá měnová reforma jest národohospodářský proces prvního řádu, který bude tvrdým oříškem pro celou generaci národohospodářskou. A obtížné, poněvadž proces tento je tak bohatý na podrobnosti, které jest těžko oceniti, aniž by byly přeceněny nebo nedoceněny, na hospodářské snahy, z nichž nesnadno definovati hospodářskou pravdu, na průvodní jevy, jichž vliv na celý proces jest zvážiti. Tím pozoruhodnější je, jak autor dovedl poměrně krátkou studii zachytiti charakteristické znaky reformy a podati tak čtenáři v hlavních rysech její obraz. Že se to autorovi podařilo vysvětliti, možno tím, že měl příležitost sledovati celý vývoj z blízka a učiniti si o ledačem vlastní úsudek.

Knižka je vlastní vylíčení postupu měnové reformy v Německu. Většinou omezuje se na historická fakta. Úzký rámeček dvou přednášek, z nichž publikace vznikla, nedovolil autorovi provésti kritickou analýsu těchto fakt, která by byla jistě velice zajímavá. Snad učiní tak v díle, které v předmluvě ohlašuje.

Hospodářský vývoj poválečný v Německu možno považovati za nejvýraznější příklad hospodářského vývoje v poválečném světě vůbec, neboť v něm jsou shrnuty nejvýraznější jevy ve formě, možno říci,